

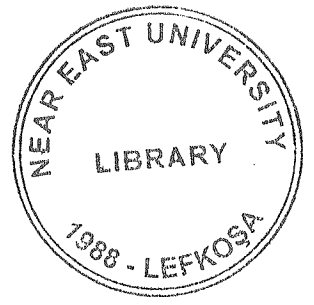
**KKTC
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü**

**1958-1974
Kıbrıs'ta Toplumlar Arası Çatışmalarda
Yaşananlardan Kesitler**

**Mezuniyet Tezi
Aytur Afşaroğlu
960180-4 A**

**Danışman
Doç. Dr. Bülent Yorulmaz**

Haziran, 2000 Lefkoşa

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	3
Giriş.....	4
Gültekin Hüsnü'nün Erenköy anıları.....	7
Lefkoşa'dan Sadi Ahmet'in anıları.....	10
Melek Aşıcı anlatıyor.....	15
Cemaliye Okcan'ın anıları.....	18
Yaşar Tevfikler'in anıları.....	20
Erol Sami'nin anıları.....	22
Turgut Afşaroğlu'nun anıları.....	24
Alper Osman'ın Geçitkale anıları.....	31
Naile Akalın'ın anıları.....	42
Kişi adları dizini.....	45
Yer adları dizini.....	47

Önsöz

Kıbrıs Türk halkı olarak, İngilizlere karşı direndik, yılmadık.

EOKA'ya karşı direndik ,yılmadık.

1963 Aralığında başlayan toplumlar arası çatışmalarda çok acılar çektik ama yine yılmadık.

1958-1974 dönemi Kıbrıs Türk'ünün yediden yetmişe şanlı direnişinin öyküleri ile doludur.

Bu tez çalışmamda, o günleri yaşayan onlarca insanımızla konuştum. O günleri anlatırken gözleri doluyor ve aynı heyecanı bir kez daha yaşıyorlardı.

Kimi gururlu, kimi acılıydı. Ancak hiçbiri yaptıklarından pişman değildi.

Çünkü bir bilgenin dediği gibi, "Yaşamak hakkıdır, Anayasaların en eskisi.."

Ve Kıbrıs Türk Halkı da, bu topraklarda insanca yaşama hakkını savundu.

İnsanca yaşama hakkımız şu anda da devam ediyor.

Ancak bu kez ekonomik alanda...

Bu çalışmayı yaparken, bana yardımcı olan herkese, ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Aytur Afşaroğlu

Lefkoşa Haziran, 2000

Giriş

Kıbrıs'ta Osmanlı egemenliği tam 307 yıl sürdü. 1571 yılında Osmanlılar'ın Kıbrıs'ı fethetmesi ile başlayan Osmanlı dönemi, adanın 1878 yılında İngilizler'e kiralınmasına kadar devam etti.

Adanın İngiltere'nin eline geçmesini Enosis için bir aşama olarak gören Kıbrıs Rumlar'ı İngilizler'in de onlara verdiği destekle çalışmalarını yoğunlaştırdılar.

1881 yılında yapılan bir sayımda 137,000 Rum'a karşılık 45,000 Türk olduğu saptanmıştı.

Kıbrıs'ın, 24 Temmuz 1923'de imzalanan Lozan Antlaşması ile hukuken de bir İngiliz toprağı haline gelmesinden sonra, birçok Kıbrıslı Türk, seçme hakkını kullanarak Türkiye'ye göç etti. Bu göçlerle birlikte Türk'lerin aleyhine olan nüfus dengesi daha da bozuldu.

Rumlar'ın 1931 isyanından sonra sömürge yönetiminin uyguladığı baskı politikasından Türkler de nasibini aldı.

1950 yılında yapılan Enosis Plebisiti ve ardından da 1955 yılında EOKA'nın kurulması, Türkler'le Rumlar arasındaki ilişkileri son derece gerginleştirdi.

Önceleri İngilizler'e karşı başlatılan EOKA eylemleri, 1953'lere gelinirken Türkler'i de kapsamına aldı. EOKA'ya karşı Türk Mukavemeti Teşkilatı'nın kurulması ile birlikte Türk-Rum çatışmaları yeni bir boyut kazandı.

Zürih ve Londra Antlaşmalarından sonra Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu.

Fonksiyonel Federal bir Cumhuriyette Türkler'le Rumlar ortak bir coğrafyayı paylaşacak, Türkiye de garantörümüz olacaktı.

Sömürge yönetiminde yaşamaktansa, böylesi ortak bir Cumhuriyeti denemeye değeri.

Kim bilebilirdi ki bu Cumhuriyetin Cumhurbaşkanı yani Makarios aradan 3 yıl geçmeden Anayasayı rafa kaldırıp Akritas Planı'nı uygulamaya koyacaktı.

21 Aralık 1963 olayları bu planın bir sonucu olarak başladı ve 20 Temmuz 1974 Barış Harekatına kadar devam etti.

İnsanımız bu dönemde (1958-1974) çok acılar çekti.

Bu tezde canlı tanıkların anlattıkları olaylar, o acılı günlere ışık tutacak kadar önemlidir.

1958-1974
Kıbrıs'ta Toplumlar Arası atışmalarda
Yaşananlardan Kesitler

Gültekin Hüsnü'nün Erenköy Anıları

31 Aralık 1963-1/1/1964 günü kardeşim Saydam Hüsnü TMT üyesi, Lütfü Celal Karabardak (TMT Erenköy Başkanı) ile köyümüzün un ihtiyacını temin etmek için ve de o günün savunma koşullarını görüşmek üzere Lütfü'nün otobüsü ile Lefke'ye gitmek üzere Erenköy'den ayrıldılar. Onlardan bir daha haber alınamadı.

Her tarafta Rum-Türk çarpışmaları 21 Aralık'tan beri başlamış olduğu için bunların da Rumlar tarafından kaçırılmış veya öldürülmüş olabileceğinden kuşku duyulmuştu. Pirgo'da EOKA'cılar tarafından polis yardımı ile tutuklandıkları duyuldu.

Serbest bırakılmaları için mesaj gönderildi fakat sonuç alınamadı. Daha etkili sert bir mesaj gerektiği için, Erenköy'den geçmekte olan bir Rum otobüs durduruldu ve kadın yolcularla şoförü geri Pirgo'ya gönderip, tutuklu iki Türk'ün serbest bırakılmalarını talep ettiler ve serbest bırakılınca dek on üç erkek Rum'u orada alıkoydular.

Kemal Hamzaoğlu'nun otobüsü yolun ortasına yerleştirilmişti ve barikat görevi yapıyordu.

Bu durumda Milletvekili (Baf Türk Milletvekili) araya girdi ve serbest bırakılacaklarına dair Rumlar'dan söz alınca, Rum yolcuları serbest bıraktılar, Rumlar ise bu iki Türk'ü serbest bırakmadıkları gibi onlardan haberleri olmadığını iddia ettiler.

Yıllar sonra Karabardak'ın Rumlar tarafından öldürüldüğü çeşitli kaynaklarca teyit edilmiştir.

Bu olay Erenköy'de ve civar köylerde şok tepki yarattı.

Türkiye'den Kıbrıs'a ilk silahları Erenköy'den iki arkadaşımız getirmişti. Asaf Elmas ve Hikmet Rezvan ile deniz aşırı Anadolu sahillerine gidip toplumun derdini anlatmış, anlayış görmüş ve ilk

parti silah sevkiyatı yapıp liderlere teslim etmişti. "İşte size silah" diyerek önlerine koymuştu. Bu eylem tamamıyla kendi milli hisleriyle ve insiyatifleri ile yapılmıştı. Ne yazık ki ikinci bir sevkiyatı yaparken tekneleri alabora oldu ve fırtınanın azgın dalgaları arasında boğularak şehitlik mertebesine eriştiler.

İşte Rumlar'ın 26 Ocak 1964 saldırılarını püskürten bu kahramanların silahları olmuştu. Bunların bu örnek timsali hareketini yeni sevkiyatlar izlemiş ve bütün vatana buradan sevk ediliyordu.

26 Ocak 1964'de sonuç alamayan ve prestiji sarsılan Rum Milli Muhafız Ordusu, ordunun başına getirdiği Yunanlı komutanlarla Yorgo Rafti komutasında beş yüz kişilik bir kuvvetle havan topları ve makineli tüfeklerle mücehhez bir kuvvetle Erenköy'ü birkaç saatte düşürebileceğini hesaplayarak geniş çapta saldırıya geçmişti. Polioyos yolunu Türk'ten temizlemesi için başlatılan bu saldırıda ağır kayıplar vererek, hiçbir ilerleme kaydetmeden, karşılaştığı direnişi kıramayacağını anlayarak, yeni hazırlık içerisine girdi ve dört ay sonra RMMO ordusunun başına getirilen General Yeoryios Grivas (Eski EOKA Başkanı) aldığı yeni zırhlılarla ve ağır top ve makineli tüfeklerle, Yunan alayından da aldığı altı yüz elli kişilik Yunanlı subay ve er takviyesi ile beş bin kişilik RMMO ordusu 6 Ağustos 1964 günü sabah saat 06.00'da Türk kuvvetlerini denize dökmek için geniş çapta bir saldırıya girişti.

Rumlar büyük savaş hazırlığını yaparken Türkler de Erenköy'e deniz yolundan yeni takviyelerle birlikte komuta kademesinde deneyimli komutan da gelmişti. Türklerin denize dökülüşünü seyretmek için Kibris'a Rum kasaba ve köylerinden yüzlerce otobüs seyirci kitlesi de gelmişti.

Savaş bütün şiddeti ile devam ediyordu. Bir cehennem ateşi gibi idi. Civar köylerin halkını bombardimandan korumak için halkı ve mücahitleri belirli bir noktaya çektikten sonra, uçaklar önce ithar ve keşif uçuşu yaptıktan sonra Rum mevzilerini, makineli tüfek yuvalarını, toplarını, zirhlilerini yerle bir etti. Seyir için gelen otobüsler yollarda savaş alanında vuruldu. 8 Ağustos günü Rumlar yanan ormanlar içerisinde kömürleşmiş cesetlerle karşılaştı. Ordu bozguna uğradı.

Pilot Cengiz Topel'in uçağı isabet aldı ve Cengiz köye (Presteronari) düştü. Sağ olarak atlayan pilot Cengiz Topel Rumlar tarafından işkence edilerek öldürüldü.

Yaşı : 67

Yeri: Yeni Erenköy

Lefkoşa'dan Sadi Ahmet'in Anıları

1963 yılının son ayları idi. O dönemde Türk Cemaat Meclisi Başkanı Rauf Denктаş, Savunma Bakanı Osman Örek, sayın Dr. Kazım ve sair askeri zevatla yapılan toplantılara katılan Dr. Küçük, bu gidiş-gelişler arasında bir gün çok endişeli olduklarını gördüm. Endişeleri, Anayasanın ihlâlinden kaynaklandığı ve Rumların hadise yaratacaklarının kesinleştiğinden ileri geliyordu.

Cumartesi 20 Aralık 1963'de Çağlayan'da evimde iken meslektaşım Cevdet kapımı çaldı ve alarm olduğunu bildirdi. Derhal Cumhurbaşkanı Muavininin sarayına gittim. Orada Sayın Rauf Denктаş'ı gördüm. Sarayın giriş ve çevresinde Türk emniyet görevlileri ve koruma, Kıbrıs ordusu Türk muhafızlar da görev için oraya toplanmıştı. Dr. Küçük bana diğer korumacı polisleri de saraya toplamamı emretti. Polis müfettişi Hıfzı Mehmet beyi aramak için polis arabasını aldım ve sancaktarlığın yakınında arabanın telsizini açtım. Jandarma genel müdürü Ahmet Niyazi, Lefkoşa ilçesi emniyet müdürü Mihalaki Pantelidis'e "neler oluyor bay Pantelidis" sorusunu sordu. Bu arada önde gelen bir genç beni durdurdu ve bana "sakın Tahtakale semtine gitme orada kan gövdeyi götürür" demişti. Olay 20'yi 21 Aralığa bağlayan gece saat 22.00-24.00 civarında vuku buldu.

Arkadaşlara haber verip tümü sarayda toplandı. Vurularak öldürülenler Halil Karabüllüğün oğlu Zeki Halil, seyyar satıcı ve sevgilisi bir bayan. O akşam sinemadan çıktılar ve evlerine gidiyorlardı ve Tahtakale'de Rum polisin koyduğu bir barikatta onları vurdular.

Duyulan silah sesleri üzerine polis eri Esat ile Yusuf ve Kubilay,

soruşturma amacıyla Yusuf'un özel arabasına binerek olay yerine gittiler. Oraya giden bu polis arkadaşlara, sivil Rum polisleri tarafından ateş açılarak arabayı delik deşik ettiler.

Saat 03.00 ya da 04.00'de (21.12.1963) polis merkezine uğradım, Esat'ın başı bandoyla sarılmış ve mermi yarası almıştı. Hafif sıyrıkla ölümden döndü.

Dr. Küçük, birinci olayın nasıl vuku bulduğunu sordu ve onların da nasıl yaralandığını sorup öğrendi.

Liderlik, Dr. Küçük, çarpışmaların durdurulması için Türk-Rum semtlerini ayıran hudut üzerinde bulunan Baf Kapısı polis merkezine gidilmesine karar verdi. Ben dahil diğer muhafız ekiple birlikte Baf Kapısı polis karakoluna gittiğimizde orada Cumhurbaşkanı Makarios'u, İçişleri Bakanı Yorgacis'i, Lefkoşa emniyet müdürü Mihalaki Pantelidis'i ve Jandarma Genel Komutanı Ahmet Niyazi'yi bulduk. Pantelidis'in yazıhanesinde toplandılar. İki Türk muhafızın elinde sterlin tipi otomatik silah vardı.

Pantelidis'in ağzından köpük çıkıyordu. Tahtakale olayında bu iki Türk'ü vuran çavuş Argiri de sivil giysilerle, elinde sterling tipi silah belinde de tabanca vardı. Pantelidis şarjörleri çıkarmamızı istedi. Argiri çıkarırsa biz de çıkarırız deyince, ona da emir vererek şarjörleri çıkardık.

"Ateş kes" konusu görüşülürdü. Lefkoşa Türk polis merkez kaza emniyet müdürü Kâzim Nami de oraya geldi. Yorgacis, Kâzim Nami'ye hitaben: "Bu işleri nasıl yatıştıracağız?" sorusuna Rumca olarak şu yaniti verdi. "Üçüne (yaptığınız) gibi şimdi temizleyiniz" deyiverdi.

Toplantı bittikten sonra yazıhane dışında çıkınca şarjörleri tekrar silaha taktı ve direkt Halkın Sesi matbaasının önüne geldik. Saat

10.00-11.00 civarında idi. Günlerden Pazar'dı.

"Halkın Sesi" basın evinin önünde iken bir Türk genci heyecan içinde koşarak geldi ve iki Rum polis Jeepin içinden Rumlar Atatürk heykeline ateş açtıklarını bildirdi. Ben, İsmail Sadıkoğlu ve Kemal Kafalop derhal olay yerine koştuk. Baf Kapısı polis karakolu yönünden geçen bu iki Jeep ateş açtıktan sonra hemen aradan Rum semtine geçtiler. Olaylar süratle gelişiyor, çatışmaların yaygınlaşacağı kesindi, kaçınılmazdı. Rumlar hayal ettikleri EOKA-Enosis-Megalo-İdea planını uygulamaya başladı, onun için rastgele bir olay değildi. Halk galyana geldi. Halk Atatürk heykeli önünde hep beraber toplandık, az sonra da CB Muavini Dr. Küçük ve Türk Cemaat Meclisi Başkanı Rauf Denктаş bey halkı teskin etmek için oraya geldiler.

Liderler, itidal ve soğukkanlık tavsiyesi yaptığı sırada az ileride Lefkoşa Türk Hisesi avlusunda Rumlar öğrencilere ateş açmıştı. Silah sesleri duyuluyordu. Hemen o yöne koştuk. Öğrenciler panik içinde idi. O sırada öğrenciler sınıflardan avluya teneffüse çıkmışlardı. Oradan geçen iki Rum polis Jeepi, onlara ateş açıp hızla ayrıldı. Oradan Omaç Başat adında bir öğrenci gördüm, onu tanıyordum. "Omaç ne oldu?" diye sordum. "Rumlar buradan geçerken bize ateş açtı üç öğrenci yaralandı" demişti.

Orada gördüğü yaralılarından birini, Omaç Başat'ın da yardımı ile arabaya koyup hastahaneye kaldırdık. Yarası hafifti, diğer iki yaralıyı başkaları hastahaneye kaldırmıştı. Ateş açan Rum polisleri iki Jeeple Kızılbaş semtine doğru hızla sürüp gittikleri öğrenildi.

21 Aralık 1963 Pazar günü akşama doğru Aspava semtinde silahlı çatışma yer aldı. O gün Saray'da nöbetçi polis muhafız Kemal Kafaoğlu. Evinde iken 22.00-23.00 saatlerinde arabaların

korna seslerine karışık silah sesleri bütün şiddetiyle duyulmaya başladı, kıyamet kopmuş gibi. Yatağımdan fırladım, derhal Saray'a koştum, bütün muhafız ekibi oraya toplandık ve neler olduğunu merakla yek direğimize soruyorduk. Aspava çarpışmaları başlamıştı, Gönyeli'den Lefkoşa'ya gelmekte olan sandüviççi Vahit'e arabasında, bir Rum subayın komutasında bir polis Jeepten ateş açılarak şehit edilmiştir.

Aynı gün yer alan Aspava çatışmalarında, Ergin Salahi de yaralanmıştı.

Aspava denilen bölge, eski trafik merkezi idi ve yeni idari sistemde Türk semtinin jandarma komutanlığı merkezi idi. Merhum Vehbi bey de oranın sorumlusu idi. Olay günü, olaya müdahale etmişti.

Olayların dördüncü günü, jandarma genel komutanı Ahmet Niyazi, Dr. Küçük'ün yazıhanesine geldi ve "ateş kes sağlanması için Makarios'la görüşmek üzere Baf Kapısı polis karakoluna gidilmesini önerdi. Güzergâh güvenliği için Lefkoşa kaza polis kumandanı Pantelidis'ten telsizle geçiş güvenliği talep etti.

Ledra Palace otel güzergâhının kullanılması ve emniyet tedbirleri alınması önerildi. Ateş açılmayacağı güvencesi verildi. Önde jandarma komutanı Ahmet Niyazi, ortada Dr. Küçük'ün bindiği prenses arabanın şoförü Mustafa Abdurrahman, üçüncü arabada ben (Sadi), Osman Karşılı, asker çavuş Hüseyin Yırtıcı muhafızlar vardı. Gönyeli-Ortaköy arasında yer alan çarpışmalar nedeniyle Dr. Küçük'ün resmi şoförü Seyfi Ballı o gün gelmemişti. Çağlayan bölgesinde yoğun çarpışma olduğu için o gün muhafızlardan Kemal Kafalop da gelmemişti.

Baf Kapısı polis karakoluna vardıktan ve Makarios, Dr. Küçük'le

ve Yorgacis'le (İçişleri Bakanı) görüştüktan sonra varılan ateş kes antlaşmasını, çağrı ile ilgili bölümünü Denктаş beye götürmek üzere bana kapalı bir zarf verildi, içeriğini bilmiyordum, fakat ne olabileceğini tahmin ediyordum. Zarfı aldım ve Denктаş beye götürdüm ve tekrar Baf Kapısına geri geldim.

Antlaşma uyarınca ateş kese nezaret edecek, bir İngiliz asker, bir Rum bir de Türk polis Jeeple devriye etmeyi öngörüyordu.

Toplantıdan sonra Dr. Küçük muhafız ekibi ile birlikte aynı güzergâhtan Türk bölgesine geçtik. Denктаş beye gönderilen yazının bir sureti de jandarma komutanı Ahmet Niyazi beye Türk semtine uğramadan direkt Atalasa radyo istasyonuna giderek bizzat kendi sesinden radyodan ateş kes antlaşmasının ilgili bölümünü radyodan açıkladı.

Radyo istasyonu, emniyet genel merkezi aynı kompleksin içerisinde olduğu için silahları alındı ve diğer esir alınan polisler gibi aynı muameleye tabi tutularak serbest bırakılarak Türk semtine geldiler.

Niyazi beyin yapmış olduğu ateş kes çağrısına rağmen Rum tarafı ateşe devam etti ve ateş kese nezaret edecek üçlü ekipte bir araya gelemedi ve böylece Küçük Kaymaklı faciaları da önlenemedi. Neticede Küçük Kaymaklı Rumların eline geçti.

Yaşı: 72

Yeri: Lefkoşa

Melek Aşıcı Anlatıyor;

Eşim Sacit, 20 Aralık 1963'de alarm olduğu için evden arandı ve gitti. Evimiz Küçük Kaymaklı'da ve tam Türk-Rum mahallesini ayıran sınır üzerinde idi. Rum evlerine çok yakın. 21/2 aylık bebekimle yalnız kaldım. Fakat eşim kendine ayrılan bir bölgede mevzi kazmakla meşgul olduğu için evle meşgul olamıyordu. Onu da göremiyordum. Ertesi gün gecesi, saat 22.00 civarında silah atışları gittikçe şiddetini artırıyordu. Sacit'in aramasını beklerken ne gelen var ne giden, sabaha kadar atışlar devam ediyordu. Sacit'in teşkilatla ilgili bağlantısı o dönemde çok gizli tutuluyor komşulara da konu hakkında bir şey söyleyemezdik.

Sabah olunca silah sesleri bir o kadar daha şiddetlendi. Mermiler evin duvarlarına vuruyor. En salim yer banyo odası idi. Bebekimle küçük odaya gizlendim. Sacit arabayı da alıp gittiği için Türk komşularım birkaç kez kapıyı çaldılar, fakat banyo odasında kapalı olduğum için duymadım. Onlar da evde yokum sanarak bir daha aramadılar. Maksatları hep bir arada korunmakti. Herkes güvenli sayılacak yerlere gitti. Ben hala daha mermilerin atış korkusu ile bir yere kaçamadım. Sabahleyin Ayşe hanımı gördüm. Sacit nerede? Diye sordu. Bilmediğimi söyledim.

İkinci gün saat 10.00-11.00 raddelerinde Üsküdar Bar'ın karşısında oturan teyzem beni aradı ve onunla beraber gitmemi ve onu Sacit'in gönderdiğini bildirdi.

Mazaretini de bildirdi. Evden kıymetli ne varsa almamı da söyledi. Çocuğun bezlerini ve battaniyesini alarak o heyecanla tekrar dönecek düşüncesiyle bütün ziynet eşyamı ve paralarımı bırakıp, kilitledim ve mermiler arasından çıkıp gelirken, yan yolda altınlarım ve paralarım aklıma geldi ve dönmek istedim, fakat biraz atışların

durması gerektiğini söyleyen teyzem, tekrar gitmek isteyince mücahitler, tehlikeli olduğu için beni geri çevirdiler. Yeni evli olduğum için çok ziynet eşyam ve param vardı. Yeni möblemi de bırakıp evimi bir kere daha göremedim.

Üçüncü gün felaket derecede ateş açiliyordu. Komşular bayginlik geçiriyor. Her biri kocasını ya oğlunu merak ediyor. Teyzeme daha başkaları da geldi. Perdeler çekildi ve dışa ışık sızmayacak şekilde perdelerle örttük.

Bıraktığım bilezikler, pantatifler ve beşlikler, nakit para ile o dönemde orta halli bir ev satın alınabilirdi.

Sacit koşarak heyecanla teyzeme geldi. Elinde av tüfegi yüzü sararmış, vurulmuş bir hali vardı. Titreyerek derhal Hamit Mandres'e gitmemizi söyledi. Üç günden beri hepimiz aç, çocuğu emzirmek gerek, süt gelmiyor, bebek halsizdi, bezinden başka bir giysisi yoktu.

Bebeği Sacit'e verdim. Fakat çok yorgun ve eli silah tuttuğu için çocuğu bana geri verdi ve hızlı koşmamı söyledi. Can havli ile koşarken mermiler de yağmur gibi yağarken çok cüsseli iri yapılı bir köpek peşimizden havlayarak koşar ve elimden zorla bebeği almak ister, ona tekme atar, kovalar fakat nafiye. O da aç olmalı ki ısrarla bebeği kapmak istiyor. O köpeği oradan çok zor defedebildik. Köpek paniği savaş paniği ile birleşince yorgunluk, açlık da birikince az kaldı yere yıkılıyordum. Sacit tüfeğin dipçığı ile köpeği döverek zor kurtulduk. Fişek düşmana karşı savunma için elzemdi, onun için köpeğe harcamak istemedi.

Yarı yolda bir kamyon bulduk, insanları yük atar gibi kamyonu atıyordu. Beni de kollarımdan çektikleri gibi kamyonu çektiler, bebekle beraber başkalarının bacakları arasına düştüm, bebek

elimden düştü, ben bayılmışım ve çocuğa hakim olamadım. Sacit,
bir ayağı dışta bir ayağı kamyonda, aman bebeği kurtarın dedi.
Çocuğu yukarı kaldırdığımda ağzından köpük geliyordu ve nefes
alamıyordu. Havaya kaldırdı ve nefes alınca çocuk canlandı,
ağlamaya başladı. O saat sevincim sonsuzdu.

Yaş:57

Yer:Hamitköy

Cemaliye Okcan'ın Anıları

Baf kazasını Poli köyünde ikamet ederdik. 1963 hadiseleri olduğunda köyün tamamı, köyün dışındaki bir okula yerleştik. Rum askerleri köyün erkeklerini esir aldı. Birleşmiş Milletler köye haftada bir gelip kimin kayıp, kimin ölü olduğunu bizlere haber verirdi. Benim babam da esirler arasında idi. Her Birleşmiş Milletleri gördüğümde acaba babam sağ mı endişesini duyuyordum.

Birleşmiş Milletler yalnızca ölü veya kayıplar hakkında bilgi vermekle kalmayıp esir düşen Türk'lere yapılan eziyetleri de anlatıyorlardı. Mesela canlı canlı tırnak sökme, hadim etme gibi...

Bu haberleri alan Türk halkı çok huzursuz oluyordu. Kırk beş gün sonra babam geldi. Daha sonra bize göçmen evleri yaptılar. Herkes o evlere yerleşti.

Olaylar olacağına bize telsiz aracılığı ile haber verirdi. Baf bölgesinde olduğumuz için limanı görebilirdik. Her gece limandan askerlerin çıktığını yani adaya geldiklerini görüyorduk ve bu olaya çok seviniyorduk. Çünkü onların Türkiye askeri olduğunu sanıyorduk.

Halbuki adaya çıkan askerler Rum askerleri idi. Ertesi gün bize bir haber gelir. Türk askeri sizi kurtaramayacak, vatan sağ olsun derler. Rum askerleri bize saldırmaya başladı. Rum askerleri bizi esir aldı. Binlerce asker silahları üzerimize dayayarak bizi bir meydana topladılar. Erkek çocuklarını, genç oğlanları ve erkekleri yine esir aldılar. Kadınları da o meydana dizili bir şekilde bıraktılar. Abim bizim yakınımızda bulunan bir evin damında bulunan mevzideydi.

Rum askeri yavaşça damın üzerine çıktı ve abimi esir aldı.

Abimi meydanlığa getirirler ve gözümüzün önünde onu dipçikle

feci bir şekilde döverler. Annem beni o an battaniye ile örttü ve şöyle dedi "aman kızım sana bir şey yaparlarsa yani seni iğfal ederlerse bu yara geçmez ama abinin dayaktan oluşan yaraları geçer" diyerek abimin dövüldüğünü ağlayarak ve elimiz kolumuz bağlı olarak seyrettik. Sonra gözümüzün önünde bir kıza tecavüz ettiler ve sonra da onu öldürdüler. Bizi o alanda topladıktan sonra bir kısım Rum askerleri evlerimize girer ve değerli ne varsa aldılar. Evlerimizi yıktılar. Bize hiçbir şey bırakmadılar.

Belli bir süre sonra bizi daramalı tüfekte öldüreceklerdi. Birleşmiş Milletler de bu karara karşı çıktı ve bu şekilde sağ kalmayı başardık. Ben bunları yaşarken 14 yaşında idim.

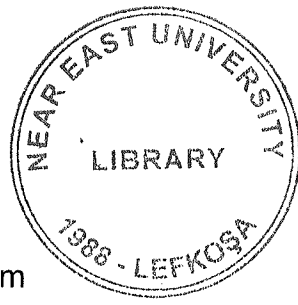
Yaş:50

Yer: Güzelyurt

Yaşar Tevfikler'in Anıları

Meclisin önündeki Diyanellos Tütün Fabrikasından benim de içinde yer aldığım 55. Bölük, Küçük Kaymaklı'ya karşı hareket eder. Bugünkü Küçük Kaymaklı İlkokulu'nun içinde karargah kurduk. Bize ateş kes emri gelir. Beklemeye başlarız. Rum askerlerine karşı kendimizi savunmak amacı ile mevzilerimizi sağlamlaştırırız. Torbaları üst üste koyduk. Beton mevziler yaptık ve beklemeye başladık. Bu arada zaman zaman Rumlar ateş etmeye başlar. Bu atışlar uzun vadeli bir saatlik atışlardı. Türkler de karşılık vermeye başlar. Karşılıklı silah atışmaları olur. Her iki taraf da görerek atmıyordu. Bu atışlar kör atışlardı. Bu kör atışlardan nasibini alanlar da vardı. Osman isimli, 1963'ten beri beraber mücadele ettiğimiz bir arkadaşımız İngiliz üslerinde polislik yapardı. Savaş başladığı zaman mevzide bizimle beraber savaşırdı. Küçük Kaymaklı'da bir mevzinin içinde yine Türkler Rumlarla silah atışları yaparlardı. Yani savaşırlardı. Osman dediğimiz arkadaşımız kör kurşunlara karşı tedbirli idi. Osman arkadaşımız yaşça büyük olduğundan ve de çok savaş görmesinden dolayı tecrübeli idi. Genç askerlere mazgal deliklerinin önünde bulunmamaları için nasihatle bulunurdu. Çünkü aradaki mesafe çok yakın olduğu için iyi atıcılar o mazgal deliğine isabet edip oradaki nişancıyı da öldürebilirdi.

Tam bu anda Rumların tanklarından bir tanesi bizim mevzilerin üzerindeki toprak setin üzerine çıkar ve mevziye ateş atar. Bu ateş anında mermi tavana gelir ve tavanda infilak eder. İnfilak ederken Osman oradaydı. Ve mevzinin köşesindeydi. Baktığımızda oturur vaziyette idi. Yalnız kulaklarından kan gelmeye başladı. Koştum nabzına baktım. Hiçbir hareket veya

yaşama belirtisi yoktu. Yalnız kulaklarından kanın akmaya devam ettiğini görünce öldüğünü anladım. Ama diğer asker arkadaşlarımla moralini bozmamak için Osman tamamdır. Dedim. Hemen Osman'ın cesedini battaniyeye sarıp, kamyonla götürdük.

Yaş: 63

Yer: Lefkoşa

Erol Sami'nin Anıları

Sene 1963, Kumsal bölgesinde ikâmet ediyorduk. 21 Aralık Pazar günü Rum askerleri, Severis un fabrikası dediğimiz yerde mahsur kalan kendi ajanlarını kurtarmak için oraya baskın ettiler. Türkler'den de herhangi bir karşılık gelmediğinden etrafa gelişi güzel, sağa sola ateş etmeye başladılar. Bu arada rahmetli Erdoğan Rifat bulunduğu evde Rum askerlerine ateş etmeye başladı. Rumlar da karşılık vermeye başladı. Çarpışmalar sonunda Erdoğan Rifat şehit oldu.

Bu arada Kumsalda ikamet eden Türk evlerine yapılan gelişi güzel atışlarda, bir evin kapısını kırıp içeri girdiler. Türk askerine karşı duydukları kini ve nefreti evin içine, sağa sola ateş açarak kusmaya çalıştılar.

Endişeye kapılan anne, üç küçük çocuğunu kucaklayarak banyo odasına, küvetin içine girdiler. Anne, üç çocuğunu korumak amacıyla küvetin en altına çocukları, en üste de kendini koydu.

Rumlar banyo odasının kapısını kırıp, içeri girdiler. Anne ve üç küçük savunmasız çocuğu hiç acımadan öldürdüler.

Ben, üç gün sonra olayın geçtiği eve gitmeme rağmen halâ evde dehşet gecesinin izleri duruyordu. Evin duvarlarını, eşyalarını kısacası evin her yerini delik deşik ettiler. Banyo odasına girdiğim zaman gözlerime inanamadım.

Anne ve üç küçük çocuğun beyinleri tavanda yapışılı idi. O an insanların nasıl böyle acımasızca ve zalimce savunmasız üç küçük çocuğa ve anneye kıyarak canice öldürebildiklerini düşündüm. Olay geçen bu eve Barbarlık Müzesi adı verildi. Bugün halâ bu

müze Kumsal'da halka açıktır.

Yaş: 63

Yeri: Küçük Kaymaklı

Turgut Afşaroğlu'nun anıları

Silahı elimizde 18 yaşında gördük.

1958 olaylarında ise, elimizde değnekler vardı henüz 13 yaşında...

O günlerde Küçük Kaymaklı'da otururduk. Türk Mezarlığının arkasında... Hergün bir söylenti yayılırdı:

-Rumlar bu gece saldıracak.

Ve büyüklerde beraber, biz de nöbet tutardık, uykumuz gelene dek.

Ancak, bizim mahallemize hiç saldırı olmadı.

Buna rağmen nöbet hiç aksamadı. Zurih antlaşması, 1959 yılında imzalanana kadar.

Sonra Cumhuriyet yılları...

Lisede olduğumuz yıllar...

Ve 21 Aralık, 1963 olayları başladığında Kıbrıs Türk Öğretmen Kolejinde okuyan 18 yaşında, genç bir öğretmen adayı idim.

Ailem Limasol'da oturuyordu.

Biz, birkaç arkadaş, Lefkoşa'da Selimiye Camiinin yanında, Kütüphane sokagında bir ev kiralamış, orada kalıyorduk.

Sınıra yakındık. Evimizin 100 m ilerisinde Ermu Sokağı vardı.

Çarpışmalar başlayınca, Ermu Sokağı yeşil hat oldu.

Biz de 50 m gerisinde, mevzilerimizi kurduk. Ve elimizde silâh birer mücahit olduk.

Gündüz okulda, gece mevzideydik.

Bu arada, ilkokul çocukları için de çocuk dergileri çıkarıyorduk.

Dr. Küçük'ü o günlerde, Halkın Sesi Matbaasında, bu dergileri çıkarırken tanıdık.

O günlerde, sürekli matbaada idi.

Makarios'u, onun anlattıklarından öğrendik.

Bu arada Denктаş'i da...

Dr. Küçük aktif politikadan çekildikten sonra, Kıbrıs sorununa damgasını vuran, bu iki lider olmuştur.

Yıllar sonra Makarios'u, bir de ünlü kadın gazeteci Oriana Fallaci'nin kendisi ile yaptığı röportajından tanımaya çalıştık.

Gençlik yıllarımızda, iki halk arasındaki çatışmalara ve Makarios'un "Salam politikası" adını verdiği politikalara mantıklı bir açıklama bulamıyorduk.

Oysa, o röportajdan anlaşıldığı kadarı ile, Makarios çok hırslı bir insandı. Yoksul geçen çocukluğu ve babasının sürekli kendisini aşağılaması, daha sonraki kişiliğini şekillendirmiştir.

Bir soruya verdiği cevapta,

-Ben yalnızca kendime boyun eğirim, sözlerinin altında, bir tahakküm etme zihniyeti, açıkça görülmektedir.

Makarios'un Oriana Fallaci'ye anlattığı yaşam öyküsü de oldukça ilginçti.

"Her zaman papaz olmak istemişimdir. Çocuklugumdan bu yana. Manastıra girdiğimde on üç yaşında bile degildim. Ama bunun nedenini açıklamak benim için çok zor. Belki de köyümün çevresindeki manastirlari dolaşmak beni etkilemiş olabilir. Manastirlari çok seviyordum. Oradaki yaşam bizim köyümüzünkünden çok başkaydi ve kimi zaman da, "Acaba manastir benim için koyunlardan ve yoksulluktan bir kaçış mıydı?" diye düşünürüm. Babam bir çobandi. Ve benden her zaman koyunlara bakmakta ona yardımcı olmamı isterdi, bense koyunlara

bakmaktan hoşlanmazdım. Aslında, hep yakını ve "Büyük oğlumdan hiçbir şey beklemiyorum; yaşlandığım zaman yardıma gerek duyarsam küçük oğullarıma başvurmak zorunda kalacağım," derdi. Bunu öyle çok söylemiştir ki yaşamının son yıllarında, ben artık başpiskopostum, "Homurdanarak benden hiçbir şey beklemeyeceğini söylediğini hatırlıyor musun?" diye onunla şakalaşırdım. Bütün aile gibi o da çok dindardı ama bir Pazar sabahı koyunları bırakıp da ayini yöneten papaza yardım etmek için neden koşarak kiliseye gittigimi hiçbir zaman anlayamadı. Babama, manastır yolunu seçmek istedigimi söylediğimde on iki yaşındaydım, öfkelenmişti. Ama korkmamıştım, beni hiçbir şeyin durduramayacağından emindir.

OF: Ya anneniz?

M: Annemi pek hatırlamıyorum. Ben küçükken ölmüş. Bir resmi bile yok. O zamanlar yoksullar resim çektirmezlermiş. Özellikle Kıbrıs'ın dağlık bölgelerinde yaşayanlar. Anneme ilişkin hatırladığım şey, onun hastalandığı gündür. Yörede bir tek hekim vardır, babam onu aramak için yayan olarak yola çıktı. Onu hangi köyde bulabileceğine ilişkin hiçbir şey bilmiyormuş ve saatlerce dolaşıp durmuş, sonunda doktoru bir koyun getirir gibi çekiştirerek getirdi. Doktor her tür hastalık için aynı hapi verirdi. Aspirin'di sanıyorum. Anneme de aynı şeyi verdi, çok geçmeden de annem öldü. Cenazeyi hatırlıyorum. Babamın koynunda uyuduğum geceleri hatırlıyorum. Çünkü onun yanında daha rahat ağlayabiliyordum. Bir gece onun da ağlamaya başladığını hatırlıyorum ve ona, "Eğer sen ağlamayı kesersen, ben de artık ağlamayacağım" demiştim. Ve sonra büyükannemin beni alıp götürdüğünü ve akrabaların babama, "Gençsin, evlenmelisin,

çocuklar için ve iyi olur" dediklerini hatırlıyorum. Benden başka küçük bir erkek kardeşim ve yeni doğmuş bir kız kardeşim vardı. Birgün yeni annemle tanışmam için beni eve getirdiler. Babam yeniden evlenmişti. Üvey annem odanın ortasında duruyor ve "İçeri gel, içeri gel" diye fısıldayıp duruyordu. İçeri girmek istemiyordum, çünkü onu tanıımıyordum. Ama sonra içeri girdim ve çok geçmeden de onu sevdim. İyi bir kadındı. Halâ yaşıyor ve halâ iyi, ben de onu halâ seviyorum. Çok severim. Ah, size nereden geldiğini söylemek hem çok güç, hem de çok kolay. Babam okuma yazma bilmezdi. Ne annem, ne büyükannem, ne de üveyannem okuma yazma biliyordu. Babam sonunda düşüncesini değiştirip, manastıra girmeme okuma yazma öğrenirim diye izin verdi. Beni oraya götürdüğü zaman: "Söz dinle, çalış" deyip duruyordu.

O.F. : O zaman da böyle dik başlı mıydınız? Biraz önce bana yalnızca kendinize boyun eğdiginizi söylediniz.

M: Utangaçtım. Öylesine utangaçtım ki kalkıp dersi çalıştığımı gösterecek yürekliliğim bile yoktu. Öğretmenim beni derse kaldırdığı zaman kızarırdım, dilim tutulurdu. Ama o dönemde bile söz dinlemezdim. Yirmi yaşına geldiğimde başkeşiş sakal bırakmamı buyurdu. Bir papaz adayı sakal bırakmaya zorlanamazdı. Buna karşı çıktım. O da öfkelenildi. "Ya söz dinlersin, ya da buradan çekip gidersin " dedi. "Olur, giderim" dedim. Eşyalarımı topladım. Ne olacağını biliyordum. "Gitmemelisin burada kal" "Peki, kalırım" "Ama sakal bırakacaksın" "Hayır, sakal bırakmam" "Dikkatli ol yoksa seni döverim" "Döv öyleyse". Beni dövmeye başladı ve döverken de bağıırıyordu. "Sakal bırakacak mısın?" "Hayır" "Peki şimdi bırakacak mısın?" "Hayır" Sonunda, bitkin oturdu. "Lütfen, birazcık uzat, biraz uzat da küçük

düşmeyeyim" "Hayır" "İnsanların sakalı var mı yok mu diye düşünecekleri kadar uzat hiç olmazsa" Gülümsedim. "Bu kadarcık mı?" "Evet" "Şimdiki gibi mi?" "Evet" "Bir milimetre bile fazla değil" "Pekala". Ben hiç boyun eğmedim ama uzlaşmaya vardık.

O.F.: Bu birşeyleri açıklıyor.

M: Benim stratejim budur. Her zaman böyle olmuştur. Yani, her zaman uçurumun kenarına dek yaklaşip tam düşecekken durmayı çok severim. Bu bir oyundur. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Son anda uçurumu farketdiğim için durmam. Zaten nereye kadar gideceğimi milimetresine kadar hesaplamışım. Daha ileri gitmem. Elbette, başkaları düşmek üzere olduğumu ve canima kiyacağımı sanırlar. Ben ise nerede frene basacağımı bilerek, sessizce ilerlerim. Başkeşişle de aynı şey olmuştu. Manastırdan ayrılmaya hiç mi hiç niyetim yoktu, orayı çok seviyordum. Onu bugün tam tersine inandırmış ve dayak yemiştım. Ama sonunda onun ödün vereceğini benim için zafer olacak bir uzlaşmayı kabul edeceğini biliyordum.

O.F.: Hesaplarınızın doğru çıkmadığı, yazgının sizin adınıza karar verdiği durumlar oldu mu hiç?

M: Yazgiya inanmam. Kişi yazgısını kendi yapar. Ama önceden kestirilemeyen olaylar olabilir. Böyle durumlarda da kişi olaylardan nasıl yararlanabileceğini bilmelidir. Ben, örneğin 35 yaşında piskopos ve otuz yedi yaşında da başpiskopos olacağımı önceden kestiremezdim. Anlatılmaya değer bir öyküdür bu. Manastırda yedi yıl kaldıktan sonra ki bunun üç yılını Lefkoşe'de liseye giderek geçirdim, sonra hukuk ve din bilimi üzerinde uzmanlaşmak üzere Atina'ya gönderildim. Ben oradayken savaş başladı. İtalyan ve Alman istilasını yaşadım. Çetin ve aynı zamanda serüvenlerle

dolu bir dönemdi. Ama bağımsızlıktan sonra Birleşik Amerika'dan bir burs alıp Boston'a gittim. Amerikayı sevdim. Verdikleri pek çok şeyin yanısıra bir de Yunan Ortodoks Kilisesi vermişlerdi. Daha önce kararlaştırılmış olan üç yıl yerine orada beş yıl kalmaya ve din öğretimi üzerinde master yapmaya karar verdim. Ve işte burada planım başarısızlığa uğradı. Aslında henüz iki yıl geçmemişti ki Kıbrıs'tan belli bir bölgenin beni piskopos seçmek istediğini bildiren bir telgraf aldım. Paniğe kapıldım. Amerika'dan ayrılmak istemiyordum. Kıbrıs'a gitmek istemiyordum. Benim için Kıbrıs belli belirsiz bir coğrafya bilgisinden başka bir şey değildi. Ve tüm bildiğim, doğduğum dağlık bölge, içinde büyüdüğüm manastır ve Lefkoşe'de gittiğim okul olduğundan dolayı benim için sınırlı bir yerdi. Denizi ilk gördüğüm zaman onsekiz yaşında olduğumu biliyor muydunuz? Telgrafla yanıtlayarak: "Çok teşekkürler ama piskopos olmak istemiyorum. Stop." dedim.

O.F.: Bana tutkulu bir insan olmadığınızı mı söylemek istiyorsunuz?

M: Elbette tutkularım vardı. Kilisedeki görevinde başarıya ulaşmazsa hiçbir papaz mutlu olamaz. Ama benim tutkularım değişti. Telgrafi yanıtladıktan çok kısa bir süre sonra ikinci bir telgraf daha geldi. "Seçimler yapıldı. Halk sizi oybirliği ile seçti." Yıl 1948 ve bağımsızlık savaşımızın eşiğindeydik. Üzüntüyle Atina'ya giden bir uçağa bindim, ve orada herkese "Lefkoşa Hava alanından bir taksi bulabilir miyim?" diye sorup durduğumu hatırlıyorum. Sonra Atina'dan Lefkoşa'ya giden bir uçağa bindim ve...

Size daha önce Kıbrıs'ta piskopos seçiminin çok demokratik bir seçim olduğunu söylemiştim. Halk seçime kendi isteği ile katılır

ve hiç hile yapılmaz. Ama size şunu söylemedim. Bu çılgın bir bağnazlığa yol açar. Bağnazlığa katlanamam. Hiçbir türüne katlanamam. Bir taksi aramak için dışarı çıktığımda çok büyük bir kalabalık gördüm., bağnazca "Makarios" diye bağırıyorlardı. Neler hissettiğimi tahmin edebilirsiniz. Kendimi toparladığımda ağızımdan ilk siyasal demecim olacak şu sözler döküldü." Beni seçtiniz. Onun için kendimi kiliseye ve Kıbrıs'a adayacağım. Kıbrıs'ın özgürlüğünü kazanması ve sömürgecilik zincirlerini kırması için elimden gelen herşeyi yapacağım." Sonra beni omuzlarına alıp seçimi kazandığım bölge olan Larnaka'ya götürdüler. Ve o andan başlayarak Kıbrıs benim yaşamım oldu.

O.F.: İyi bir yaşam, Sayın Makarios. Kabul edelim ki şanslı bir yaşam.

Genç nesiller Makarios'u tanımaz. Oysa Makarios'u tanımadan Kıbrıs'ta yaşananlara bir anlam vermek çok zordur.

Makarios'un "Uçurumun kenarına kadar gidip, tam düşecekken duram" stratejisi, kendisini 15 Temmuz, 1974 darbesine kadar getirdi.

Sonra 20 temmuz Barış Harekâtı oldu.

15 Temmuz darbesi ile beraber, yeniden göreve çağrılmış ve 22.Bölükte,Karababa Sokağındaki görev yerime gitmiştim.

Bölük Komutanımız Doğan Akpınar'dı.

20 Temmuz gecesi hiçbirimiz uyuyamamıştık.

Bütün belirtiler birşeyler olacağı yönünde idi.

Beklediğimiz haber gece saat 3.00'de geldi.

Kırmızı alarm verilmişti.

ALPER OSMAN'IN GEÇİTKALE ANILARI...

Günlerden 15 Kasım 1966 saat 20.30. Sinemada gösterilen "KAHREDEN KURŞUN" filmini izlemeye gittiği gece, komutan bir kahpe hain kurşunla şehit olmuştu. Bu tarih, bir yıl sonra 15 Kasım 1967 Geçitkale'ye yapılan Rum saldırısından bir yıl önce aynı güne rastlamış olması bir tesadüf olmasa gerek.

15 Kasım 1983 günü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kuruluş ve ilânı günüdür.

Geçitkale çevresinde davarlarını güden çobanlardan ve Limasol-Larnaka ve Lefkoşa'ya gidip gelen istihbaratçı takip elemanlarımızdan aldığımız bilgilere göre RMMO ordusu yörede hareket halinde, bazı noktalarda askeri zırhlı araçlar yerleştirildiği tespit edilmişti.

Kırlara çıkan çiftçi ve çobanları pusuya düşürüp onlardan Türk komanda varlığını ve sayısını soruyorlardı.

14 Kasım 1967 günü komutanımız Larnaka ile temas kurdu ve elektrik akımı ile çalışan telsizimizin, çatışma anında elektriklerin kesileceği için bize akü ya da pille çalışan telsiz gönderilmesini istedik. TATLISU'DAN-ANGLİSİYA-ALAMİNYO-BOĞAZIÇI düşman çemberine girmek üzere olduğumuzu bildirdik. Alınan yanıt: "İlgili izinlidir-bunu unut-idare ediniz." idi.

Komutan Deniz bey (kod adı) yeni komutanımızdı, yaşına göre fazla olgun zeki bir Türk subayı idi. Beni yanına çağırdı ve Rumların gücü ile ilgili bilgi aldı. Ona, Boğaziçi'nde Yunanlı subayları, Rumlara izahat verirken İBRAHİM BAYRAM'ın subaylardan gizlice dinlediği rakamı -ON BEŞ BİN- olarak bildirdim.

Bu arada bazı teknik bilgilerle, o civardaki B.M. Barış Gücünden

de bizi kuşatmaya gelen RMMO ordusuna komuta eden General Yeoryios Theodoru Grivas, Kıbrıs Yunan Alayı ve komutanları, artı RMMO'nun Kurmayları aynı karagahta toplandıkları ve taarruza geçme hazırlığında oldukları, Tank-zırlı-personel taşıyıcıları, top bataryaları, havan-vesair ağır silahlarla donatılmış büyük bir kuvvet olduğu saptanmıştı.

15.000 (onbeş bin) kişilik bir orduya karşı, 1914 tarihli piyade tüfekleri-sten ve Lefkoşa yerli yapısı havanlarla 150 mücahit kadrosu ile savaşacağız.

Komutan köy ihtiyar heyetini topladı. RMMO ordusu mutlaka taarruza geçeceğini, elektriklerin kesileceği için telsizlerimiz devre dışı kalacağı, mukadderata boyun eymeliyiz. Şehit sayımız 1,10 hatta 100 bile olabileceğini, hatta bin kişi bile ölebilir. Bu Barış Gücünün insiyatifine veya kadere kalmış bir olaydır, demişti.

Yaşlılardan biri, "Türkiye müdahale etmeyecek mi?" sorusuna; "Rum Yunan ikilisinin müştereken tezgâhladığı bu komploya Türkiye hazırlıksız girmek istemiyor" şeklinde gözleri yaşlı olarak belirtmişti. Yani Türkiye'nin, Rum-Yunan saldırısına karşı müdahale etmeyi yetersiz buluyordu.

İlk 2 gün ağır tahrikler karşısında karşılık vermeyen Türk tarafı BOĞAZIÇI köyünü işgal etmek için 15 Kasın öğle saat 13.40'da bir barikat yıkmaya kalkışan RMMO askerleri karşılıklı ateş açıldı. Rumlar bütün yol boyunca mevzilenmiş ve ağır silahlarla sadece o bölgeye değil bütün çevrede bombalamaya başlamıştı. Her taraf ateş altında kaldı, savaş geceye kadar devam etti. Bütün mevziler düştükten sonra köyün içini de sivil yerleşim yerlerini de havanlarla dövüyorlardı. Savaşın büyüklüğüne göre 24 şehit vermiş Tanrı'nın

bir mucizesiydi, ayrıca Anavatan'ın verdiği sert nota ile alınan esir ve rehineler son anda toplu bir katliamdan kurtulmuşlardı. Köy harabeye döndü, bütün evlerden dumanlar çıkıyordu.

Rum askerleri köye girdiğinde evlerden esir topluyorlardı, bulunduğum eve geldikleri zaman kapı çalındı, ben kapıyı açmaya giderken yeğenim olan Hasan Veledin, "sen kal ben açayım" deyiverdi, kapıyı açtığı an onu Rumlar vurarak şehit ettiler. Bizi teslim aldılar, Mehmet Emin Said'in (90) evinin yanından geçerken 4 Rum cesedinin yanından geçtik, bizi kuyu semtindeki Kooperatif ambarının yanına dizdiler. Eminim onları (4 Rum cesedi) Mehmet Emin Ağa vurmuştu. Ölmeden önce av tüfeği ile evine yakın bir yerde onu mevzilenmiş görmüşüm, ona "Lala, sana da mı görev düştü" dediğimi hatırladım. Yanıtı: "Ta gençliğimden buna azmetmiştim. Allah nasip etsin de huzur içinde öleyim."

Esir alınmadan önce bana bu sözleri söylemişti. Karagâhtan dışarı çıktık, kaldığım yer duvar aşırı bir evden 4 el av tüfeği ile ateş açıldığını duymuştum. Her defasında inleme sesi duyuyordum. İşte o sırada, bizim evin kapısı çalındı, yeğenim vuruldu ve bizi de esir aldılar. 4 Subayın (Rum) öldüğünü konuşuyorlardı. Mehmet Emin Ağa kapı çalındığı zaman "içeri girin" diyormuş, içeri girerken, onları saklı olduğu yerden vuruyordu. En sonunda onu da vurdular ve üzerine hem de yeğenimin üzerine gaz yağı döküp yaktılar.

Topladıkları mücahitleri duvardan 1 metre geride sıraladılar, duvara dayadılar, hareket edecek gücüm kalmadı, sol tarafıma bir şeylerin dayandığını hissettim göz ucu ile silah olduğunu gördüm. Sağımda kardeşim ALTAY ve babam OSMAN KANİZİ vardı. Ölüm yakındı, kardeşime ve babama ölümümü

hissetmemelerine dua ediyordum. Allah'a dua ediyordum, babam ve kardeşimden uzak bir yerde öleyim, o acıyı görüp duymasınlar. Ayaklarımın içinde bir kütle düştüğünü gördüm. Arkadan bir Yunanlı Komutan, askerin başına tabancanın kabzası ile vurduğunu ve onu etkisiz hale getirdiğini gördüm.

Elindeki silahın yere düşürülmesinden o an bizi yaralayacağını hissetmiştim. Yere düşürülen askerin bileğine sert botu ile bastı, avucu açıldı ve elinden silahını aldı. Her halde, bilgi toplamak için, beni taramadan kurtarmıştı.

O akşam 15-16/11/1967 gecesi, Skarino hanına götürüldük. Orada ağır işkenceye maruz kaldık. Sorgulama amacı ile birer birer olduğumuz yerden çıkarılırken, her defasında tarama yapılırdı, bu ateş açma olayı, dışarıya her çıkanın katledildiği imajını veriyordu. Önce babam sonra kardeşim ALTAY çıktı, onlardan sonra ben çıktım, etrafta kimseler görünmüyordu. Kaçmayı düşündüm. Limasol yönünden küçük farları açık gelen bir askeri konvoy gördüm. Arkamdan birisi dipçikle omuzumun kürek bölgesine vurdu ve beni uyardı." Kaçmaya teşebbüs etme" dedi. Gelen kamyonlar konserve balık istifi gibi üstü üste yatay istiflenmiş dolu Rum askerlerini toplayip kaçıyorlardı. 600 kadar vardı.

Şafak sökerken bulduğum odadan, dışa bakarken toprak üzerinde ayrı ayrı noktalarda haki elbise rendinge kümeler görüyordum. Pantolon ve gömlegini çıkarıp atletle kalan askerler firar ediyordu.

600 rakamını kendi aralarında konuşurken duydum, bunlar ölüleri olabilirdi ya da firar edenler.

Esir alındığımız ilk anda, bizi önce STAR gazinosunda (FUAT'IN YERİ) toplamışlar ve oradan topluca SKARİNO'ya götürdüler.

Fuat'ın barında iken, Rumların, tankları-topları ve yüzlerce araç ve zırhlıların ve askerin gücünü o saat yakından görme fırsatı bulmuştum.

Fuat'ın barında bazı boş kamyonlara koyarlarken, yüzünde maske, çorap geçirilmiş birisi, el işareti ile beni gösteriyordu.

2 asker kamyonu çıktı beni zorla aşağıya indirdiler. Büyük salonda 3 general vardı. Bunlardan biri GRİVAS'dı. Bunlardan biri, İstanbul lehçesi ile Türkçe bana: "ABDULLAH YÜZBAŞIYI" hatırlıyor musun? demişti. Donup kaldım. Onu nereden tanıyordu. Devamla, "Toplumlaraarası çatışmaları önlemesi için, İNGİLİZ-RUM ve Türk subaylarından oluşan heyetle, sizin BEBEK BARI ziyaret edip telkinlerde bulunuyorduk, Abdullah yüzbaşı söylediği bir cümleyi, senden İngiliz'e tercüme etmeni istemişti. Ben Türkçe biliyordum, hani sizin "Aslanınız" dediğiniz (Türkiye) nerede kaldı?" olayı hemen anımsadım.

Bu olay, Aralık 1963 olayları başladığı zaman toplum liderlerin ve garantör devlet, İngiltere'nin aldıkları bir kararla üçlü karargâhtan, bir İngiliz-bir Türk ve bir de Yunan Subayı helikopterle hassas bölgeleri ziyaret ediyor ve halka, çatışmalardan kaçınmalarını telkin ediyordu. Abdullah yüzbaşı, Yunanlı Subayı göstererek "Türk uyuyan aslana benzer, onunla oynamayın, incitmeyin, incitilmediği sürece ondan size hiçbir zarar gelmez" aynen tercüme et demişti. O zaman aynen tercüme etmişti. Yunanlı General, o anı anımsadı ve bana hatırlatmıştı. Güzel Türkçe'si ile bana yardımcı olabilir mi diye sordu. Susuzluktan dudaklarım yanmıştı, su istedim. Askere emir verdi ve bana su getirildi, elimi uzattığım an, uzanıp arkamda olan askerin piyade tüfeğini elinden aldı ve böğrüne sağ-sol, vurarak yere düşürdü, bir müddet nefesim

kesildi, ayağa kalktım ve Rum komutan sorulara başladı: "Lefkoşa'dan beyaz bir mercedesle gelen ve Larnaka istikametine hareket eden kim?" bilmiyorum dedim. "Burada Türk askerleri varmış hani onlar nerede? Yoksa biz gelince onlar kaçtı mı?" bu konuda bir şey bilmiyorum" demişti. "İşte biz geldik, sizi kurtaracak o aslanlar, uyuyan aslan, nerede kaldı?" Üstünlük onlarda olduğu için, tartışma yapamazdım. Hepimizi binanın dışına aldılar ve oradan yaya olarak 2-3 kilometrelik yolu yürüyerek Skarino istasyonuna götürdüler. Yolda yürürken Lefkara'dan göçmen gelmiş hoş sohbet Hasan Kuseo adına 75 yaşında bir ihtiyarın, eller havada iken, yürüdükçe pantolonunun düğmesi koptu ve dizlerine kadar indi, yürümede zorlandığı için ilk defa Rum'un güldüğünü gördüm. 150 kişi idik. Hasan amcanın altın köstekli bir cep saati vardı antika değeri yüksekti, onu hem de parasını aldılar.

50 kişiyi bile alamayacak odaya 150 kişi sigdirdilar. Kapi pencereleri kapadilar, havasizlikten bagiriyorduk, önceleri bir pencere açtilar. 4 sıra halinde siralandik, bir pencere daha açtilar, bu defa içeriye taş atmaya başladilar. İçeriye silah uzatip, tehdit ediyorlardı. Yigilmiş et yigini gibi, yaşli amcam Hüseyin BROESDO bunalmış sinir krizleri ile bagiriyordu. Amcam su istiyordu, yüzüne serpmek ve baygınlığını gidermek için su, su diye haykırıyordu, feryat ederken bir askerin karavanasına (yemek tasi) az miktarda su koydular ve ucuna ip bagladilar. Su tasini almaga uzanirken, su kabini iple geri çekiyorlar ve botlari ile uzanan eline, bilegine botlarla basiyor ve aldıkları zevkten kahkaha atıyorlardı.

İsimler çağrılıyordu, adını duyan kapıdan dışarı çıkıyor ve arkasından tüfekte tarama sesi duyuluyordu. Kapalı yerde kalanlar, işte bu ömrümüzün sonu geldi endişesi ve paniğe kapılıyorduk.

Bir ara kardeşim ALTAY'ı, arkasından babamı çağırdılar. Yine silahla tarama sesi duyuldu, sonra beni çağırdılar, kapı dışına çıkınca, benim de aynı şekilde vurulup öldürüleceğimi düşünüyordum. Biraz bekledim, silah sesi gelmedi. Rum askeri de görünmüyordu. Yola yaklaştım, bu odanın karşısında ve devamında selvi ağaçlarının gerisinden 2 Rum askeri, benim kaçmayı tasarladığımı hissederek, "kaçma seni vururuz" deyiverdiler.

3 tonluk ve 1.5 tonluk askeri araç konvoyu Limasol istikametinden Geçitkale yönüne doğru geçtiğini gördüm, oradaki görevli askerler esas duruşa geçti. Konvoylarda Yunan bayrağını sarılı araçlar yanımdan geçerken, kamyonlarda konserve balıkların yatak sıralanmış şeklinde ölülerin geçtiğini gördüm. Beni 150 metre ötede BAŞU'nun babası AVRAAM'ın gazinosuna götürdüler.

Geçitkale'de konuşlandırılmış BM Bariş Gücüne ait 2-3 CARRIER (personel taşıyıcı) araç projektör taraması yaptı ve tanıdığım Bariş Gücü personeli bana "MERAK ETME KURTULDUNUZ" deyiverdiler, beni tanıyorlardı. Binayı emniyete aldılar. Binaya girdik. Bariş Gücü etrafta mevzilendi. Daha önce FUAT'ın Barında soruşturma yapan Türkçe bilen Yunanlı Subay SKARINO'da tekrar soruşturma yapıyordu.

Bayan BAŞU, gazinonun sahibi olan kadın, beni çok iyi tanıdığı için meslektaş hatiri ile bana gizlice bir maşrabba su getirdi. ŞERBET sanmıştım. Kana kana içtim. Başkalarına da vermişse görmedim.

Bu gazinoya (Bar'a) girdiğim zaman orada, benden önce odacıktan çıkanların tümü, babam ve kardeşimi de gördüm. Sarılıp gözyaşı döküyorduk. Çevrede benzin kokusu vardı. Yangın

kokusuydu. Bizi yakacaklarından fakat son an vazgeçildiği anlaşılmıştı. Barış Gücü askerlerinin tam zamanında oraya varması ile bu yanma ölümünden son an kurtulduk.

Bizi SKARİNO'ya götürürlerken kadınları da Geçitkale'de STAR gazinosuna götürmüşlerdi. Fuat'ın barı olarak bilinirdi.

SKARİNO'da BAŞU'nun gazinosunda iken 2 Rum askerinin arasında Geçitkale Komutanı DENİZ beyin geçirildiğini gördüm. Komutanı yere yatırdılar, başını duvara çevirdiler ve her bir asker, 2-3 kişi kol ve bacaklarından tutarak geri çekiyorlar ve başını yatır vaziyette 2-3 metre gerisinden hız alarak duvara vurduklarını ve her vuruşta salonda "güm" diye bir ses çıkardığını bizzat gördüm ve duydum. Vurulan duvar, tahta değil, taştandı. Barış Gücü arkasını çevirip bakmıyordu.

Komutanın başının her defasında "güm" diye yankı yapan sesi duyuluyor, komutanın ağzından ses gelmiyordu.

Komutanı o şekilde yerde yatar vaziyette bırakıp askerler ani çıkışla ortadan kayboldular.

Etrafta kimselerin olmadığını görünce salonun kapısını araladık ve dışarı çıktık.

Komutan olduğunu hiç kimse bildirmemişti fakat son anda ağır işkenceye maruz kalan ve Küçük Kaymaklı'da da daha önceleri esir düşmüş bir arkadaşı (SKARİNO'da) bu bahsettiğimiz salonun hemen arkasındaki portakal bahçesine götürüp bacaklarını açtırdılar, ellerini havaya kaldırdılar, kol ve bacakları arasından kulaklarının dibinden tarama yapıyorlardı ve ısrarla komutanın nerede olduğunu soruyorlardı, verilen korku ve işkence sonucu komutanı istemeyerek belki de ele vermişti ya da şive farkından anlamış olabilirler.

Son an, RMMO askerleri üniformalarını ve silahlarını çıkarıp atmışlar ve firar etmişlerdi. Orada görülen silahları almak istemiştik fakat Barış Gücü bizi engelledi, kamyonlara bindik "artık hürsünüz" dendi ve Geçitkale'ye döndük. 2 gün içinde tekrar karargahımızı kurduk ve dağılan mücahitlerimiz geri geldi. 24 şehitle bu macera son bulmuştu. Köyü ganimetlenmiş bulduk.

BUBİ TUZAKLARI VE ÖLENLER

12/8/1967 yani Geçitkale'ye yapılan geniş çaplı taarruzdan 3 ay önce, Alaminyo köyünün Laturu bölgesinde Pendaşino'ya yakın bir yerde, Türk'e ait bir su arkının önünde ve sandalye üzerinde yerleştirilmiş 404 piyade mermi kasası bulundu. Ağır bir kasa idi, daha önceleri verilen talimat uyarınca kuşkulu görülen bir şeyin bubi tuzağı olması ihtimali ile açılmaması ve karagâha götürülmesi direktifi olduğu için onu açmamış ve karagâha götürülmek üzere traktöre yerleştirildi.

Yolda gelirken vasıta beklerken bazı köylülerini gördü, orada durdu onları da traktöre aldı. Aralarında yaşlıca bir mücahit Fevzi Bey'de traktöre binmek üzere iken, sandığın ne olduğunu sordu. Kuşkulu olduğu için karagâha götürüyoruz dendi, onu komutan bildiği gibi açsın dendi. Fevzi böyle şey olmaz, tehlikesi yok deyip sandığı açmaya çalışırken, bomba patladı ve orada Fevzi İsmail Halil İsmail ve Altay Hüseyin adlı 3 mücahidimiz şehit oldu. Derviş Yüce Türk'ün gözler kör olmuştu. Cenaze sırasında Cami önünde Alaminyo'da bir manga mücahit silahlarla havaya ateş açmışlardı.

2 gün sonra, şehit Fevzi'nin eşi ağır hastalanmış ve Geçitkale'den vasıta istenmişti. Komutan, Cahit Vahipoglu'nun Derviş Mehmed'in arabası ile Alaminyo'ya gitmesini emretmişti. Hasta Geçitkale'ye

getirilecekti ve gerekirse hastaneye kaldırılacakti. Gece idi, Geçitkale Alamyio yolundan giderken, köyden bir infilak sesi duyuldu. Derviş'in arabasi havaya uçmuştu. Pusuya düşürüldüğü anlaşıldi. Uzaktan gelen bagirma sesleri duyuldu.

Olay yerine bir ekip gitti, Cahit Vahipoğlu gözünden yaralandı, Derviş Mehmed'in bir bacağı kopmuş, kolu kırılmış ve göğüs bölümünde yanıklar vardı. Dikelya İngiliz üsler hastahanesine kaldırıldılar. Orada suni bacak takıldı. Cahit Bey'in gözü ameliyat edildi. Cahit bey, bu korkudan kalbi rahatsız oldu ve çok sonra, normal ölümle defnedilmişti.

Komutan, bu ikinci Bubi tuzak olayını araştırma görevini bana verdi. Sabah olunca, birinci tuzağın patladığı yere gittim. Hafif yükselçe bir yere çıktım, sürülmüş tarla içinde yol izini takiple başka bir bombanın olma olasılığı ile bağ bahçesine girmedim. Solda Geçitkale Alamyio yoluna döndüğümüz zaman, Alamyio Boğaziçi köyüne gelen kavşak ova yolu vardı, Geçitkale Alamyio yönünde izleri takip ettik, kavşağa geldiğimizde izler kayboldu. Orada durakladık. İngiliz üstlerinden o an bir bomba uzmanı yetişti, bizden bilgi aldı. Binbaşı rütbesinde bomba uzmanı kişidir.

İngiliz uzmana, izlerin kaybolduğu yeri gösterdik. Arabası orada durmuştu. Aman! yere yatın ya da eğilerek derhal buradan uzaklaşın, şoförüne de talimat verip, kendisi de geriye koştu. Neden? her halde bir bildiği vardı. Oradan bir saniyede kaybolduk. Bu arada Lefkoşa'ya meyve ve sebze taşıyan bir araba ALAMİNYO köyünden Geçitkale yönüne giderken onu durdurduk, adı Hüseyin idi. Ben öyle şeye inanmam diyerek yoluna devam etmekte ısrar ediyordu. Onu zorla ikna edebildik. Bir bombanın daha infilak ettiğini dördük.

Minare boyu toz bulutu yükseldi. İzin kaybolduğu noktada, İngiliz'in bizi geri çevirdiği yerd. 1 saat içerisinde bir başka bubi tuzağı daha bulundu.

Hasan Hacı Mahmut'un su kuyusunda bir su kovanının altında pimi çekilmiş bir el bombası konmuştu. Hasan, kovayı kaldırdığı vakit, bombanın mekanizmasının çalıştığını duyunca, kuyu duvarının arkasına yattı ve patlama oldu. Duvar arkasına yatmamış olsaydı mutlaka ölecekti.

İşte Rumların Geçitkale'ye ve Alamyio ile Boğaziçi köylerine bu tür sistemli tahriklerini sürdürerek, 1967 15 Kasım saldırılarına kadar gelinmişti.

Yer : Geçitkale

Yaşı: 69

Naile Akalın'ın Anıları

Sene 1963, 20 Aralık Cumartesi. Arkadaşımla çarşıya gidiyordum. Lefkoşa Türk Lisesinin önünden geçerken, bir polis jeepi geldi ve şimdiki adı Bicen benzin istasyonunun önüne jeepi park edip, jeepin arkasına geçerek, jeepi kendilerine siper alarak, ellerinde uzun namlulu silahlarla Türk lisesindeki öğrencilere ateş etmeye başladılar. Öğrenciler de taş ve şişe ile mukabele etmeye başladılar.

Biz bu olayı arkadaşşımla gördüğümüzde ancak bu sahneyi filmlerde görebileceğimizi umuyorduk.

Çünkü hayatımızda ilk defa hakiki silah gördük. Öğrencilerden bir tanesi çenesinden vuruldu. Kanlar içerisinde yere yığıldı. Biz korkup, kaçımaya başladık. Tam o anda karşımızda Hatice Tahsin (merhum) belirdi. "Ne oluyor çocuklar?" diye sordu. Biz de ona olayı anlatınca bize "Siz bu gördüklerinizi polise anlatır mısınız?" diye bir de isimlerimizi sordu. Biz de adlarımızı söyleyip, bu olayı mahkemeye verip Türk halkının haklarını koruyacağını, Türk halkına saldıranları cezalandıracağını, zannedirdi. Oysa ki bu dava tam onbir sene sürdü.

Naile Akalın'ın anıları

23 Aralık 1963 günlerden Salı idi. Çok soğuk bir kış akşamı idi. Kumsal bölgesinde İngiliz askerlerine ait Harman apt.ında kalıyorduk. Kumsal bölgesini Rum askerler dereboyundan gelerek işgal etmek için silah atmaya başladılar. Birçok evlere baskın yapılarak Türkleri esir aldılar ve bir kısmını da öldürdüler.

Evlerden birinde ikamet eden (bugünkü Barbarlık müzesi olan) Mürvet hanım ile üç çocuğu şehit edildi. Bunun yanında enstitü öğretmeni Ayşe kırk günlük bebeği ile esir alındı. Beş yaşında

Ayşe Cankat ayağından vurulur ve hala o acı hatırayı taşıyor. Müzik öğretmeni olan Özdemir bey ve onun eniştesi yaralı olarak yolun kenarına atılır.

Dışarıda olanlardan yalnız silah seslerini duyuyoruz.

Bi haber evde arkadaşlarım ve ailemle birlikte endişe içerisinde, bu silah seslerinin ne zaman son bulacağını beklerken, evde sessizlik içerisinde arkadaşım Fatma'nın korkudan dolayı kalp atışlarını bariz bir şekilde duydum. Ve ona sordum "bu ses nedir?" o da yanıt olarak "sus kalbimdir" diye yanıt verdi. Fatma'nın kocası Sitki'ye sinir gülmesi geldi. Ben hafif bir temasla iki elimi birbirine vurarak "aman allahım, aman allahım" derken kocam da "korkma Naile korkma Naile" diyerek korkmamam için titreyen dudaklarını yanagıma deydirdiği an daha da korkmuştum. Çünkü korumasız ve savunmasız bir şekilde ölümle yaşam arasında bir bekleyiş içerisindeydik. (saat gibi kalbi atan Fatma bu olaydan sonra kalp ameliyatı geçirdi.)

Ertesi sabah yavaş yavaş arabayı garajdan alıp, saga sola bakmadan kumsalı arkadaşlarımla ve kocamla beraber hiçbir şey almadan Lefkoşa içine Kanlı Mescit Sokağında oturan kayın validemin evine geldik. Kumsal'da olan olayları geri döndüğümüzde öğrenmiştik. Muhip, Güner, Tuncer'in öldüğünü ve Yılmaz Boranın yaralandığını öğrenince ki bu insanlar benim ve eşimin tanıdığımız olduğu için bu şahıslara olan bu olaylar bizi derinden yaralamıştı.

Yine Mayıs ayında kocam ve Aygün Bahriyeli İngiliz üstlerine ait olan Lefkoşa uçak alanına doğru otobüsle yolculuk ederken ki bu otobüste Türkleri korumak için muhafızlar da vardı, Rumlar otobüsün yolunu kesip içinde aradığımız insanlar var diye otobüse

girerler. Rum makineciyi öldürölmüş , güya bunu Aygün Bahriyeli yapmış bu yüzden de onu yakalayıp Rum askerlerin elinden almak için müdahale etmek isteyen kocamı dipçikle yaraladılar. Kötü haber tez duyulduğunu hepimiz biliriz.

Üstlere giden otobüsün Rumlar tarafından gasp edildiğini ve kocamı öldürdüklerini haber alınca üç aylık hamile iken çocuğumu stres ve üzüntüden kaybettim. Kocamın sağ olduğunu öğrendim. Kocamın sağ olmasına çok sevindim ama karnımdaki üç aylık bebeğimi kaybetmenin acısını çok çektim.

Yer: Lefkoşa

Yaş: 62

Kişi adları dizini

- 1-Abdullah Yüzbaşı,37
- 2-Ahmet Niyazi,10,11,13
- 3-Alper Osman,32
- 4-Altay,35
- 5-Asaf Elmas,7
- 6-Ayşe Cankat,44
- 7-Cahit Vahipoğlu,41
- 8-Cemaliye Okcan,18
- 9-Cengiz Topel,9
- 10-Çavuş Argiri,11
- 11-Deniz Bey,39
- 12-Derviş Mehmet,41
- 13-Dr.Küçük,10,11,12,13,25
- 14-Ergin Salahi,13
- 15-Erol Sami,22
- 16-Esat,10
- 17-Fatma Sıtkı,44
- 18-Fevzi İsmail,41
- 19-Grivas,8
- 20-Göltekin Hüsnü,7
- 21-Güner,44
- 22-Hasan Kused,37
- 23-Hıfsı Mehmet,10
- 24-Hikmet Rezvan,7
- 25-İbrahim Bayram,33
- 26-İsmail Sadıkoğlu,12

- 27-Kâzım Nami,11
28-Kemal Hamzaoğlu,7
29-Kemal Kafalop,12
30-Kubilay,10
31-Lütfi C. Karabardak,7
32-Makarios,13,25
33-Mehmet Emin Ağa,34
34-Melek Aşıcı,15
35-Mihalaki Pandelides,10,11,13
36-Muhip,44
37-Mustafa Abdurrahman,13
38-Naile Akalın,43
39-Omaç Başat,12
40-Oriana Fallaci,25
41-Osman,20
42-Osman Kanizi,35
43-Osman Örek,10
44-Özdemir Bey,44
45-Rauf Denктаş,10,12,25
46-Saydam Hüsnü,7
47-Seyfi Ballı,13
48-Tuncer,44
49-Turgut Afşaroğlu,24
50-Yaşar Tefvikler,20
51-Yorgacis,14
52-Yorgo Rafti,7
53-Yusuf,10
54-Zeki Halil,10

Yer adları dizini

Alaminyo, 33,41
Amerika,29
Anadolu,7
Anglisia,33
Aspava,13
Atalasa,14
Atina,29
Boğaziçi,33,34
Boston,29
Çağlayan,10
Dikelya,41
Erenköy,7
Ernu Sokağı,24
Geçitkale,40,41
Gönyeli,13
Güzelyurt,19
Hamit Mandrez,16
Kıbrıs,29
KKTC,31
Kumsal,22,43
Küçük Kaymaklı,14,15,20,24
Kütüphane Sokağı, 24
Lâmaka, 30,32
Lefke,7
Lefkoşa,28,29
Limasol,35

Pirgo,7,8

Poli,8,18

Tahtakale,10

Tatlısu,33

63 09 62 21 28

